

FECR-İ ÂTÎ DERGİSİ KANAD İNCELEME TAM METİN KİTAP TANITIMI

*Gülcan ŞANDA**

Geliş Tarihi: 06.01.2021

Kabul Tarihi: 01.03.2021

Atıf Bilgisi: Hars Akademi
Uluslararası Hakemli Kültür-
Sanat-Mimarlık Dergisi

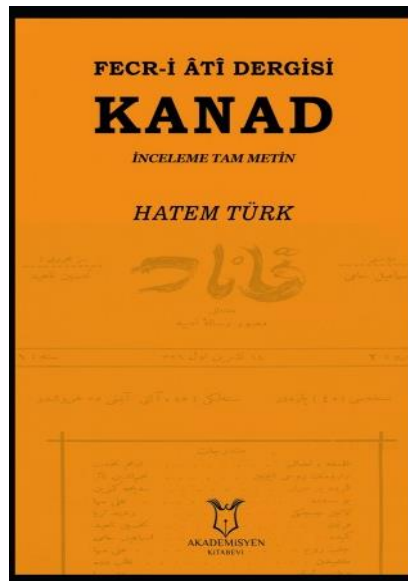
Sayı: 7

Sayfa: 342-345

Yıl: 2021

Dönem: Haziran

Hatem Türk, **Fecr-i Âtî Dergisi Kanad İnceleme Tam Metin**, Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2020, s. 144. ISBN: 978-605-258-834-5.

Avrupa'dan Türk kültürüne geçen süreli yayınlar, toplumun yaşantısını gösteren en önemli kaynaklardandır. Dönemin, değişen ve yenileşen her türlü faaliyetin izlendiği bir ayna konumundadır. Yeni Türk Edebiyatının başlaması ve devam etmesinde de dergi ve

gazetelerin büyük payı vardır. *Tercüman-ı Ahval* ve *Tasvîr-i Efkar*'dan sonra *Servet-i Fünûn*, Türk edebiyatının önemli yayınlarından olmuştur. Sadece dergi adı *Servet-i Fünûn* değil Fecr-i Âtî ve Yedi Meşale gibi toplulukların da yayın organı olan bu dergi, yayın hayatı boyunca fikirlerin, edebî ve fikrî düşüncelerin yayıldığı alan olmuştur. Adını ilk olarak *Servet-i Fünûn* dergisinde bir beyanname ile duyuran Fecr-i Âtî topluluğu, edebiyat ve sanat adına büyük sözler vermiş fakat ömrü kısa sürmüştür. Topluluğun *Servet-i Fünûn* dışında yayın organları da vardır.

* Giresun Üniversitesi, Giresun, gulcansanda53@gmail.com / ORCID: 0000-0003-4797-1018.

Bunlardan biri olan *Kanad* dergisi topluluğun genel yapısını arz etmesi yönüyle dikkat çekmektedir. Bu çalışmada Hatem Türk tarafından kaleme alınan “*Fecr-i Âtî Dergisi Kanad İnceleme Tam Metin*” adlı kitap incelenecektir.

Kitap, 13,5 x 21 cm ebatlarındadır ve 144 sayfadan oluşmaktadır. 2020’de Akademisyen Kitabevi tarafından basılmıştır. Siyah şeritlerle çerçevelenen turuncu renkteki kapağın arka fonunda *Kanad* dergisinin ilk sayısının fotoğrafı bulunmaktadır. Kitap, “Sunuş”, “Ön Söz”, “Kısaltmalar”, “Giriş”, “Sonuç”, “Kaynaklar”, “Ekler” ve “İndeks” başlıkları dışında iki ana bölümden oluşmaktadır.

Kitabın ilk sayfalarında yer alan Prof. Dr. Erdoğan Erbay tarafından kaleme alınan “Fecr-i Âtî’nin Kanad’ı” adlı sunuş yazısında öncelikle süreli yayınların işlevi ve önemi üzerinde durulmuş sonrasında Fecr-i Âtî topluluğu ve yayın organı olan *Kanad* dergisi hakkında genel bir bilgi verilmiştir. Yazar, Ön Söz’de ise süreli yayınların başlangıcı ve önemine değinmiştir. “*Yeni Türk Edebiyatı süreli yayımla başlamış ve öyle devam etmiştir. Günümüze kadar gelen edebî devirler, nesiller, gruplar, kuşaklar, topluluklar ve hatta bireysel duruşların zemininde hep süreli yayınların olduğu görülür*” (Türk 2020: V). Daha sonra *Kanad* dergisinin yayın tarihi ve çalışmanın bölümleri hakkında kısa bilgiler bulunmaktadır. *Kanad* dergisi, 19 Ekim 1910 ile 10 Kasım 1910 tarihleri arasında dört sayılı bir yayın yapmıştır. Haftalık olarak çıkan derginin 4. sayıdan sonra neden çıkmadığına dair bir bilgi bulunmadığı ifade edilmektedir.

Kitabın Giriş bölümünde Fecr-i Âtî topluluğu hakkında bilgiler sunulmuştur. “*Servet-i Fünûn dergisinde Türk edebiyatında ilk olarak bir beyanname ile kendini duyuran Fecr-i Âtî, edebiyatımızın Batılılaşma sürecinde geldiği durumu göstermesi açısından önemlidir*” (Türk 2020: 1). Fecr-i Âtî topluluğu, Servet-i Fünûn’un Batı tesiriyle başlayan edebî birikimin bir devamı niteliğinde görülebilir. “*Tevfik Fikret ve Cenab Şahabeddin’le belli bir estetik birikime ulaşan Türk şiiri, bu toplulukla bir adım daha ileri gitmiş Ahmet Haşim şiirini doğurmuştur*” (Türk 2020: 1). Bu bilgilerden sonra “Fecr-i Âtî Encümen-i Edebîsi Beyannâmesi” yer almaktadır.

Eserin birinci bölümü İnceleme başlığını taşımaktadır. Bu bölümde kitap, “Edebî Faaliyetler”, “Sanat ve Edebiyatla İlgili Yazılar”, “Şekil Özellikleri” ve “Yazar Kadrosu” başlıklarına ayrılmıştır.

“Edebî Faaliyetler” alt başlığında dergideki yazılar türlerine göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamaya göre edebî faaliyetler; şiirler, mensûreler ve hikâyelerden oluşmaktadır. Kısa

bir yayın serüveni olan dergide, ağırlıklı olarak şiire yer verilmiştir. “*Dergide 10 şairin toplam 16 şiiri yer almıştır. Bu şairlerden Abdullah Cevdet, Celal Sahir, Emin Bülend, Köprülüzade Mehmed Fuad, Mediha Güzin, Mehmet Behçet’in birer; Reşit Süreyya ve Tahsin Nâhid’in ikişer, İsmail Hâmi ve Necmeddin Nâir’in üçer şiiri yer almıştır*” (Türk 2020: 13). *Kanad*’daki şiirlere bakıldığında Fecr-i Âtî topluluğunun şiir yapısındaki hemen hemen tüm estetik birikim yansıtılmıştır. “*Fecr-i Âtî şiirinin ses yapısı, duyarlılığı, kelime kadrosu gibi hemen hemen tüm unsurlarını barındıran şiir, Servet-i Fünûn’dan da izler taşır*” (Türk 2020: 14). Bunun yanında dergide 6 mensûre ve 3 hikâyeye bulunmaktadır. Sanat ve edebiyatla ilgili ise 4 yazı yer almaktadır. Bu yazılar Ali Sühâ, Hüseyin Hüsni, İsmail Hâmi ve Tahsin Nâhid tarafından kaleme alınmıştır.

Kanad dergisinin şekil özelliklerini de inceleyen yazar, öncelikle bir tabloya yer vermiştir. Bu tabloda derginin kurucusu, başyazarı ve mesul müdürü bilgilerinin yanında sayı, sayfa, fiyat, tarih, abonelik ve idarehane bilgileri gösterilmiştir. Yazar, “*Şekil Özellikleri*” alt başlığında ise bu bilgilerin açıklamasını yapmıştır. “*Dergi, kısa süreli hayatında düzenli bir yayın yapar. İlk sayısı 6 Teşrin-i Evvel 326 / 19 Ekim 1910’da son sayısı ise 28 Teşrin-i Evvel 326 / 10 Kasım 1910’da 4 sayı şeklinde haftalık olarak yayımlanır*” (Türk 2020: 27). Ayrıca derginin çıkış tarihleri, yönetici kadrosu vb. konular üzerinde de durulmuştur.

Derginin yazar kadrosunda da önemli kalemlere yer verilmiştir. Kitabın “*Yazar Kadrosu*” başlığı altında Tahsin Nâhit, Ali Sühâ ve İsmail Hâmi’nin biyografileri ve dergideki yazıları hakkında bilgiler sunulmuştur. Birinci bölümün sonunda ise dergide yer alan tüm yazıların “*Sayılarına Göre*”, “*Yazar Adına Göre*”, “*Konu ve Türlerine Göre*” açıklamalı dizini verilmiştir.

Eserin ikinci bölümü Metin başlığını taşımaktadır. Yazar bu başlık altında dört sayılık derginin bütün yazılarını yeni harflere aktarmıştır. Kitabın Sonuç bölümünde çalışmaya dair genel bir değerlendirme yapılmıştır. Son kısımda ise Kaynaklar, Ekler ve İndeks bölümlerine yer verilmiştir.

Yazarın önceden süreli yayınlar ile ilgili başka çalışmalar da yapması bu konu hakkında belli bir disiplinle çalışıldığını göstermektedir.¹

¹ Bu çalışmalar için bk. Hatem Türk, *Yedi Meşaleciler ve Meşale Dergisi İnceleme - Tam Metin*, 2020, Çanakkale, Paradigma Akademi; Hatem Türk - Onur Yılmaz, *Cumhuriyet’in Aydınlık Yüzleri Ordu ve Yeşil Ordu Dergileri*, 2018, İstanbul, Arı Sanat; Hatem Türk - Meltem Bakır - Hakan Pekdemir, *Sivas’ta Cumhuriyet Aydınlanması Orta Yayla Dergisi*, 2019, Sivas, Sivas Belediyesi; Hatem Türk - Meltem Bakır - Hakan Pekdemir, *Sivas’ta Cumhuriyet Aydınlanması 4 Eylül Dergisi*, 2019, Sivas, Sivas Belediyesi.

Edebiyat tarihimizi ve toplumun geçirdiği her türlü değişimi görmenin en kestirme yolu süreli yayın incelemeleridir. Öte yandan Türkiye'nin 1928'de alfabe değişimine gitmesi, hemen her alanda olduğu gibi süreli yayınlar alanında da bir konuyu gündeme getirmektedir. Bu da Osmanlı'dan Cumhuriyet'in ilk yıllarına zengin bir birikim olan eski yazılı metinlerin günümüz okuruna nakledilmesi konusudur. Hatem Türk'ün büyük bir emeğin ürünü olan bu çalışması, Türk edebiyatına ve özellikle süreli yayınlara ilgi duyanlara faydalı olacak önemli bir kaynak eserdir. Kanad gibi süreli yayın serüvenine katılan daha nice dergilerin incelemesiyle geleceğe daha emin adımlar atılması temenni edilmektedir.

Kaynakça

- Türk, Hatem (2020). *Fecr-i Âtî Dergisi Kanad İnceleme - Tam Metin*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Türk, Hatem (2020). *Yedi Meşaleciler ve Meşale Dergisi İnceleme - Tam Metin*. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Türk, Hatem; Bakır, Meltem; Pekdemir, Hakan (2019). *Sivas'ta Cumhuriyet Aydınlanması Orta Yayla Dergisi*. Sivas: Sivas Belediyesi Yayınları.
- Türk, Hatem; Bakır, Meltem; Pekdemir, Hakan (2019). *Sivas'ta Cumhuriyet Aydınlanması 4 Eylül Dergisi*. Sivas: Sivas Belediyesi Yayınları.
- Türk, Hatem; Yılmaz, Onur (2018). *Cumhuriyet'in Aydınlik Yüzleri Ordu ve Yeşil Ordu Dergileri*. İstanbul: Arı Sanat.